GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA: BRAȘOVŬ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA" IESE ÎN FIECARE ḌI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe șése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România și străinătate:
Pe anŭ 40 fr., pe șése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 francĭ.

ANULŬ XLVIII.

SĔ PRENUMERĂ:
la poște, la librării și pe la dd. corespondențĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 209. *Vinerĭ 20 Septemvre (2 Octomvre).* **1885.**

Nou abonamentŭ
la
„Gazeta Transilvaniei".

Cu I Octomvre st. v. 1885 se începe unŭ nou abonamentŭ, la care invitămŭ pe toțĭ onorații amicĭ și sprijinitorĭ ai foiei nóstre.

Prețulŭ Abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria:
pe trei lunĭ **3 fl.**
„ șése „ **6** „
„ unŭ anŭ **12** „

Pentru România și străinătate:
pe trei lunĭ **10 francĭ**
„ șése „ **20** „
„ unŭ anŭ **40** „

Rugămŭ pe domnii abonențĭ, ca sĕ bine-voiascŭ a-șĭ reïnoi de cu vreme abonamentulŭ, ca sĕ nu se întrerupă espedițiunea ḍiarului.

Domnii ce se vorŭ aboná din nou sĕ binevoéscă a arĕta și posta ultimă.

«Administrațiunea »Gazetei Transilvaniei».

Brașovŭ, 19 Septemvre 1885.

Vorbindŭ în numĕrulŭ trecutŭ despre afacerea congresului bisericescŭ alŭ Sêrbilorŭ din Ungaria, care trebue sĕ ne intereseze din mai multe puncte de vedere, amŭ pusŭ întrebarea că óre Sêrbii numai de aceea sĕ se fi adunatŭ la Carlovițŭ ea sĕ subscrie violarea cea mai flagrantă a autonomiei lorŭ?

Avemŭ aḍĭ înaintea nóstră o enunțiațiune a organului ministrului-președinte, care descopere cu o sinceritate surprinḍĕtóre tendințele celorŭ dela putere față cu autonomia bisericéscă a naționalităților nemaghiare. Eată ce scrie „Nemzet" cu privire la congresulŭ bisericescŭ alŭ Sêrbilorŭ:

„Cam de o sĕptĕmână este adunatŭ congresulŭ și se află încă totŭ la începutulŭ începutului. Incă nu și-a începutŭ lucrarea de óre-ce își bate capulŭ despre aceea, în ce modŭ sĕ dea espresiune sentimentelorŭ sale ofensate asupra eelui mai nou actŭ alŭ alegerei (?) patriarchului. Sperândŭ, că comisarulŭ regescŭ nu va permite discusiune despre acésta în ședința publică și astfelŭ afacerea va fi tractată probabilŭ în clubŭ și de aici se va furișa în adresa omagială care o va așterne Maiestății Sale, și pe care după obiceiu o decretéză fiecare congresŭ ca primulŭ sĕu actŭ. *Patriarchulŭ însă în mânia tuturorŭ gravaminelorŭ adresei va rĕmâné patriarchŭ (!)* Astfelŭ de adrese se aștернŭ adeseorĭ Maiestății Sale. In Sibiiu Sașii și Românii au emulatŭ în compunerea de asemenĭ adrese, dér se'nțelege *fără resultatulŭ dorită.*"

Se vede de aici destulŭ de lămuritŭ câtŭ de multŭ respectéză cei dela putere autonomia bisericéscă garantată prin lege a Sêrbilorŭ, Românilorŭ și Sașilorŭ!

Patriarchulŭ rĕmâne patriarchŭ! In aceste cuvinte se esprimă întréga situațiune a bisericei sêrbescĭ. Cu alte cuvinte: De geaba vĕ plângețĭ voi, că s'a suspendatŭ dreptulŭ poporului sêrbescŭ de așŭ alege liberŭ patriarchulŭ sĕu, căcĭ forța priméză dreptulŭ și forța e în mâna nóstră; de aceea tóte adresele vóstre către tronŭ rĕmânŭ făr de resultatŭ, așa au pățit'o și-o vorŭ păți'o și Românii și Sașii.

Despre intențiunile celorŭ dela putere față cu drepturile autonóme bisericescĭ ale Nemaghiarilorŭ amŭ fi dér lămurițĭ și rĕmâne numai a se scì ce se va mai întreprinde din partea celorŭ amenințațĭ pentru apĕrarea acestorŭ drepturĭ, la carĭ, suntemŭ sigurĭ, nu vorŭ renunța Sêrbii nicĭodată cu atâtŭ mai puținŭ Românii și Sașii.

Maioritatea congresului din Carlovițŭ a primitŭ en bloc proiectulŭ de adresă, în care se dă espresiune plângerilorŭ poporului sêrbescŭ. Discusiune nu s'a făcutŭ din causă că comisarulŭ regescŭ a amenințatŭ pentru acestŭ casŭ cu disolvarea congresului. Frumóse stărĭ constituționale!

Dér acum se nasce nuŭ altŭ conflictŭ. Patriarchulŭ Angyelici, care are misiunea de-a remâné patriarchŭ în contra voinții poporului sêrbescŭ nu voesce sĕ subscrie adresa ca președinte alŭ congresului. Probabilŭ că din causa acésta comisarulŭ regescŭ va refusá de a o așterne tronului.

Astfelŭ cu tóte precauțiunile Sêrbilorŭ disolvarea congresului va fi neevitabilă. Terorismulŭ își pretinde victima sa.

UNIREA BULGARILORŬ.

Telegrame din Belgrad dela 29 Septemvre comunică următórele:

Regele 'și-a esprimatŭ convingerea către mai mulțĭ deputațĭ carĭ s'au dusŭ la Nișŭ, unde se deschide Scupcină, că unirea Bulgarilorŭ se póte considera ca faptŭ împlinitŭ și Serbia trebue sĕ se gândéscă la apĕrarea proprielorŭ sale interese prin câștigarea țĕrii originare sêrbescĭ. — Cunoscutulŭ capŭ de insurgențĭ din anii 1875 și 1876, Ljubibratic și popa Zarco au sositŭ în Belgrad și organiséză o legiune de strĕinĭ, biroulŭ de angagiare s'a deschisŭ și se plătesce 20 de francĭ arvună. Pregătirile guvernului pentru scopurĭ rĕsboinice iau marĭ dimensiunĭ, și miliția ântéiei chiămărĭ a și primitŭ ordinŭ de mobilisare. O parte din trupele concentrate în taberă plécă aḍĭ la Nișŭ, ér restulŭ mâne.

Din partea ambasadei turcescĭ s'a publicatŭ conchiămarea supușilorŭ turcescĭ carĭ se află în Serbia. — Societatea căilorŭ ferate sêrbescĭ a luatŭ disposițiunĭ, ca sĕ pótă pleca în tótă ḍiua 11 trenurĭ militare pe linia Belgrad-Niș. In cincĭ ḍile se potŭ concentra la Niș corpurile Moravei, Dunării și Sumadijei. — Scupcina va ține mai multŭ ședințe secrete, după încheiărea cărora *regele va da unŭ manifestŭ către națiune făcêndŭ cunoscute motivele mobilisării.* Predomină părerea, că *Scupcina va cere,* în numele poporului sêrbescŭ, *înaintarea spre Serbia vechiă.* — Din Vidinŭ se anunță, că la Adlie și Belgragicŭ s'au adunatŭ emigranțĭ sêrbĭ fiindŭ înarmațĭ cu pușcĭ Krnka. In tabĕra dela Adlie se aștéptă fiulŭ Muntenegrénului Peco Pavlovic, se ḍice că elŭ a fostŭ de curêndŭ în Sofia la Caravolof, ca sĕ priméscă instrucțiunĭ. — După cum anunță „Beogradski Dnevnik," Arnăuții au încungiuratŭ pe pașa din Bitoly. La Lim între Berani-Bjelopolje concentréză Turcii multe trupe, în ḍilele acestea se aștéptă o luptă decisivă. Prin conchiămarea trupelorŭ teritoriale, armata sêrbă se ridică la 80,000 de ómenĭ. Toțĭ studențiĭ, chiar și ai gimnasielorŭ, carĭ au împlinitŭ 18 anĭ, precum și teologii se înșiră în armată.

O telegramă din Bucurescĭ dela 29 Septemvre raportéză:

Ambasadorulŭ germanŭ din Constantinopolŭ, Radovitz, a fostŭ cestionatŭ érĭ în trecerea sa pe aicĭ și a ḍisŭ: „Dacă Turcia ar fi intratŭ imediatŭ în Rumelia, situațiunea s'ar fi schimbatŭ în favórea ei și lucrulŭ ar sta aḍĭ altfelŭ. Acum e greu a restabili status quo ante. E posibilŭ, ca unele state balcanice sĕ tragă folóse momentane din actuala crisă. In totŭ casulŭ Turcia va plăti consumațiunea. Europa vrea pace și va afla și mijlócele ca s'o mențină.

Din Atena se telegrafiază cu data 29 Septemvre.

Trimiterile de trupe la graniță mereu. Telegrame din provinciă spunŭ, că discursulŭ regelui a făcutŭ o deosebită impresiune. In cele mai multe orașe se țînŭ meetingurĭ în favórea unei politice de acțiune. Decretulŭ pentru convocarea camerelorŭ va apare în curêndŭ.

După cum se telegrafiază din Paris dela 29 Septemvre ambasadorii din Constantinopole se vorŭ întruni în curêndŭ în conferință. Rusia, care a propusŭ acésta, lasă a se 'nțelege că trebue sĕ se recunóscă unirea Bulgarilorŭ, găsindu-se o formulă care sĕ aducă revolta Bulgarilorŭ în consonanță cu tractatulŭ din Berlinŭ.

Cu data 30 Septemvre se telegrafiază din Sofia următórele:

In urma demisionării oficerilorŭ rușĭ, s'a făcutŭ în armata bulgară o mulțime de înaintărĭ, tóte în contra vederilorŭ rusescĭ. In genere se crede aicĭ, prin cercurile autorisate, că în casŭ de rĕsboiu, lipsa de generalĭ și de esperiință póte fi unŭ obstaculŭ seriosŭ ce s'ar opune întrebuințării recruțilorŭ și voluntarilorŭ, alŭ cărorŭ patriotismŭ n'ar putea orĭ câtŭ ar fi de mare sĕ compensese lipsa calităților militare. Cea mai mare parte dintre oficerii rușĭ demisionațĭ își vêndŭ efectele lorŭ și plécă în Rusia. Se semnaléză de la fruntaria albaneză, că mai multe cete de Albanezĭ suntŭ gata sĕ trécă în Rumelia. — Autoritățile bulgare interceptéză unŭ mare numĕrŭ de telegreme și de corespodențe. Scirile din Constantinopolŭ suntŭ absolutŭ oprite. Mai tóte scrisorile se deschidŭ și se citescŭ.

Animositatea publică contra Rușilorŭ cresçe cu atâtŭ mai multŭ, cu câtŭ lipsa acestora începe chiar de pe acuma a se simțĭ. Oficerii bulgarĭ suntŭ lipsițĭ de calitățĭ seriόse militare și nu au destulă autoritate asupra soldaților. S'au ivitŭ mai multe casurĭ de insubordinare față cu oficerii bulgarĭ. De altă parte unii dintre Rușii demisionațĭ nu se sfiescŭ e afirma în gura mare, că fără dênșii armata bulgară nu are nicĭ o valóre și că oficerii bulgarĭ improvisațĭ nu vorŭ face alta decâtŭ sĕ compromită sorții succesului mișcărei bulgare. Acéstă atitudine a oficerilorŭ rușĭ demisionațĭ și insubordinările parțiale ce s'au ivitŭ în unele companii față cu nuoii oficerĭ bulgarĭ au datŭ locŭ la unele scandalurĭ regretabile.

Din Filipopolŭ se telegrafiază dela 30 Septemvre:

Prințulŭ Alexandu și guvernulŭ au primitŭ mai multe scisorĭ de felicitare și încuragiare pentru mișcarea pan-bugară din partea mai multorŭ slavo-filĭ, între alții de la contesa Strangford, de la celebra publicistă Olga Kirief, dela d. E de Lavelaye, Louis Léger și alțiĭ. — Patru sute de Albanezĭ au întratŭ în Rumelia. 2.500 de Turcĭ suntŭ în apropiere de Kiustendil. Se semnăléză grămădirĭ de bande musulmane în deosebite puncte ale fruntariei rumeliote.

Misiunea ministrului Brătianu la Viena.

Cetimŭ în „Neue freie Presse" dela 30 Septemvre n.:

Asupra misiunei ce l'a adusŭ pe ministrulŭ președinte românŭ d. Brătianu la Viena se vorbesce, că d. Bratianu caută garanții pentru integritatea României pentru casulŭ unei seriόse încurcărĭ în urma evenimentelorŭ ostrumelice. Idea ce urmăresce cu acésta bărbatulŭ de statŭ românŭ, ar fi unŭ felŭ de garanțiă europénă pentru neutralitatea României. Dacă d Brătianu și-a ajunsŭ aci în Viena ținta, nu scimŭ, dar avemŭ causă d'a ne îndoi de acésta într'atâta, întru câtŭ nu stă numai în mâna Austro-Ungariei d'a decide asupra împlinirii acestorŭ dorințe ale României De altmintrelea se susține că ministrulŭ-președinte românŭ a părăsitŭ mulțămitŭ Viena.

Se crede, după cum au comunicatŭ unele ḍiare, că d. Brătianu a plecatŭ sĕ conferéze și cu cancelarulŭ Bismarck.

SCIRILE ḌILEI.

Au primitŭ ajutorŭ dela statŭ din cele 20,000 fl. preoții gr. or. Gavrilŭ Vaida și Stefanŭ Popŭ câte 100

fl., Ilie Piso și Dionisiu Popovicĭ câte 50. Așa sciu unii preoțĭ sĕ-șĭ câștige vadă înaintea poporului!

—0—

Ni se scrie din cetatea de baltă cu data 20 Septemvre n., că unŭ órecare Grama Peter, maghiarisatŭ, a aratŭ din pămêntutŭ lui Mihailŭ Olteanu unŭ locŭ de 3 ferdele (600°[ ]). Păgubașulŭ s'a plânsŭ la 9 Augustŭ la judecătoria din Dicio-St.-Mărtinŭ, unde i s'au cerutŭ 9 fl. ca să iasă o comisiune în 20 Septemvre n. la fața locului, dar neavêndŭ banĭ n'a datŭ. In Ḑiua fixată, comisiunea sosì în Cetatea de baltă trăgêndŭ la Petru Grama, celŭ cu pricina, și apoi s'a întorsŭ îndĕrĕtŭ dândŭ ordinŭ aspru notarului, ca în optŭ Ḑile sĕ scótă totŭ dela „hoțulŭ" de păgubașŭ 14 fl., cheltuelile comisiunii, ér lui Grama Peter i-a datŭ dreptulŭ sĕ foloséscă și mai departe pămêntulŭ ca alŭ sĕu propriu. Asta se numesce în statulŭ ungarŭ dreptate!

—0—

Preoții gr. cat. din Varadia de susŭ și Hening, carĭ fuseseră arestațĭ pentru proclamația „irredentă," au fostŭ eliberațĭ, scrie „S. D. Tgbltt."

—0—

Din Mercurea se scrie către »Sieb. Deutsch. Tgbltt," că în săptămâna trecută inspectorulŭ de dare a făcutŭ »bune« treburĭ. Sâmbătă, Ḑiua de têrgŭ, s'au scosŭ la vêndare pe prețurĭ de batjocură mulțime de obiecte d'ale sêrmanilorŭ contribuabilĭ din o mulțime de comune. Publiculŭ însĕ începe a fi pĕtrunsŭ de spirituŭ de opozițiune nevoindŭ sĕ cumpere nimicŭ dela aceste licitațiunĭ, așa că obiectele se dau aprópe de geaba. Asta se numesce în statulŭ ungarŭ fericire!

—0—

Reuniune maghiară de »cultură" s'a formatŭ și în Torontalŭ, ca sĕ »cultive« pe Șvabii din Bănatŭ.

—0—

Grațiă codiței, adecă pardonŭ! foiței patriotice, »Kol. Köz.« reproduce după ea în numĕrulŭ dela 1 Octomvre nisce nimicurĭ sub titlulŭ: »Turburărĭ române în Brașovŭ.« Amŭ vré sĕ scimŭ de ce nu »Turburărĭ maghiare în Brașovŭ,« deórece până cand n'apăruse acea foiță pacea și liniștea cea mai esemplară domnea în Brașovŭ? Tristă misiune are foița!

—0—

Stațiunile telegrafice din Borsecŭ, Vâlcele și Tușnadŭ s'au închisŭ la 15 Septemvre n. pentru sesonulŭ de véră din éstŭ anŭ.

—0—

Ministrulŭ-ordonanță a ordonatŭ disolvarea comitetului scólei industriale săsescĭ de acĭ și compunerea unui nou comitetŭ sub preșidința fișpanului. Ministrulŭ refusă și aprobarea noului planŭ de învĕțĕmêntŭ, lucratŭ conformŭ legei industriale, până ce nu se vorŭ înmulți órele de instrucțiune maghiară.

—0—

»Posaune," fóiă umoristică satirică ce apare în limba germană în Timișóra, în Nr. sĕu dela 27 ale cur. conține următórea nimerită satiră: „Istoria despre sentința de mórte adusă de »irrrdenta română« contra d-lui Dr. Popoviciu face asupra nóstră impresiunea ca și când »rebelii« n'arŭ dori a provoca *mórtea* lui Popoviciu în tr'atâta, pe câtŭ elŭ doresce însușĭ ca prin »reputațiune bună« sĕ capete mai multŭ pentru *viĕță*.«

A DOUA PERCHISIȚIUNE DOMICILIARĂ.

Voila, în 27 Septemvre 1885.

N'au trecutŭ 10 Ḑile, de când s'a făcutŭ în edificiulŭ scólei de aci „perchisițiune domiciliară« învĕțătorului N. Popŭ, și iată erĭ în 26 curentŭ, pe la órele $11^1/_2$ din Ḑi — când în multe părțĭ preotulŭ umblă cu crucea pe la creștinĭ*) — din nou se face o altă perchisițiune.

Se vede, că puternicii Ḑilei așa de multŭ iubescŭ învĕțătorii românĭ, încâtŭ din causa faimósei „proclamațiuuĭ irredentiste" le facŭ dese visite. Și iată cum s'a petrecutŭ lucralŭ:

Când s'a făcutŭ prima perchisiția, judele investigătorŭ cu secundanții sĕi au vĕḑutŭ mai multe tomurĭ de Ḑiare românescĭ politice, beletristice, scolastice, cărțĭ etc. în odaia învĕțătoriului adj., carĭ se vede numai bună impresiune n'au pututŭ face asupra ómenilorŭ puterei și carĭ în tóte părțile vĕdŭ totŭ nălucirĭ; — decĭ părêndu-li-se că în acele n'au cercetatŭ de ajunsŭ, erĭ la órele numite mai susŭ, ne pomenimŭ cu comandantulŭ gendarmeriei (Wachmeister) din Făgărașŭ, însoțitŭ încă de unŭ gendarmŭ, judele comunalŭ și unŭ juratŭ. Intrândŭ în odaia învĕțătorului adj., spune scopulŭ „plăcutei« sale visite și totodată întrébă că: »Unde suntŭ Ḑiarele cele multe?« adecă nemțesce: »Wo sind die vielen Zeitungen?« Învĕțătorulŭ adjunctŭ rĕspunse, că Ḑiarele acele au fostŭ ale învĕțătorului dirig. G. Dobrinŭ, carele le adusese tocmai cu ocasiunea primei perchisițiĭ în chilia sa, de órece la dênsulŭ se curăția în odaiă. In urma rĕspunsului datŭ, se trece în odaia diriginteluĭ scol. și în „*numele legii*« se provócă, ca sĕ supună totŭ la cercetare. Numitulŭ diriginte cere ordinulŭ, prin care i se demandă acésta. Atuncĭ comandantulŭ gendarmeriei scóte unŭ »*mai înaltŭ ordinŭ*« și adecă unŭ ordinŭ ministerialŭ.

Dirigintele insistă de a scĭ, dacă și încâtŭ se referesce acelŭ ordinŭ la persóna s'a? Atuncĭ comandantulŭ gendarmeriei iritatŭ îlŭ provócă sĕ supună totŭ cercetărei neamânatŭ, cacĭ de nu are »*ordinŭ specialŭ*" de a-lŭ „*escorta în fiere:" Ér décă crede că duoi gendarmĭ nŭ dispunŭ de forța suficientă, îndată vorŭ sosi și alțĭ patru gendarmĭ, ca ajutorŭ!*«...

Sciindŭ numitulŭ diriginte scol. că cu ómenii stăpânirei nu poțĭ vorbi și că în lăudatulŭ nostrŭ statŭ constituționalŭ tóte ĭsŭ posibile, și ca sĕ încungiure »rĕsbunarea forței brute«, a lăsatŭ totŭ, ca sĕ se scormonéscă, deși ĭșĭ ordinase cărțile, Ḑiarele etc. numai în presĕra acelei fatale Ḑile. Se rĕscolesce totŭ în tóte părțile, așa încâtŭ nu rĕmâne nimicŭ nescărmănatŭ; dar în urma atâtei trude ce sĕ veḑĭ? Ca și la prima perchisiția, așa și acum nu s'a aflatŭ nimicŭ din nălucirile închipuite, carĭ se credea că aci vorŭ fi cu grămada.

Va mai dubita cineva și acum, că iubita nóstră patriă nu este celŭ mai „liberalŭ-constituționalŭ« statŭ din lume!? *Olténulŭ*

*) Ér pe la noi gendarmĭ cu baionetele pe puscĭ. — Crsp.

De sub Meseșulŭ Ardealului, la 27 Sept. 1885.

Hidra ideei de statŭ maghiarŭ, născocită în timpii mai noi de nisce capete scâlciate și de ai cărorŭ creerĭ sănătoșĭ trebue să dubitămŭ, începe a-șĭ rĕdica capulŭ și în comitatulŭ nostru, alŭ Sĕlagiului.

Suntŭ semne că provocările Ḑiaristice ale fanaticilorŭ din Clușiu adresate mai de multe orĭ către Maghiarii comitatului nostru nu vorŭ sĕ rĕsune înzadarŭ ca vocea Cassandrei în vechime.

Prima notabilitate hunică dela noi, care vrea a întortocă lumea și a ne îmbĕtă cu apă rece, e: docintele Fodor Daniel, locuitorŭ în Zilah. — Acesta cu învĕțătura primită dela Szikszay Lajos, Bereczky Károly, Denés Lajos funcționarĭ administratioĭ, — apoi dela nisce maghiarĭ locuitorĭ în comunele române și în unele amestecate, carĭ la provocarea lui i-au trimisŭ acele nume române, carĭ sună maghiaresce, — au scosŭ la lumină o încercare stilistică rectius pamfletŭ despre „Starea maghiarimei din Sĕlagiu cu privire la desfășurarea istorică a naționalităților și la peirea rassei maghiare.« — Invĕțătorulŭ nostru aci pur și simplu fără a aduce măcarŭ atâta dovédă câtŭ ai băgă la unŭ șórece în ochĭ, afirmă că comitatulŭ nostru odinióră totŭ a fostŭ maghiarŭ și numai mai târḑiu s'a românisatŭ, decĭ pretinde dela guvernŭ ca în satele amestecate deárêndulŭ, în cele române curate cam în cele din centrulŭ cutărui locŭ sĕ înființeze scolĭ de statŭ, prin carĭ apoi sĕ se maghiariseze tótă suflarea omenéscă.

Rarĭ ómenĭ vorŭ fi carĭ vorŭ fi cetitŭ întro cărticică de 40 foi în octavŭ mai multe neadevĕrurĭ și tendențiosităț̆ĭ.

Cumcă comitatulŭ Sĕlagiu e unŭ comitatŭ — părțĭ românŭ, și în veaculu veacului nicĭ a fostŭ nicĭ va fi maghiarŭ, ușorŭ se va puté convinge orĭ și cine cunósce loculŭ și istoria patriei. Continuitatea românismului în Selagiu e peste tótă dubietatea. Românulŭ dela prima lui descălecare în acestŭ comitatŭ a fostŭ și bunŭ e Domnulŭ, va și fi. — Eră dacă d. docinte Fodor Daniel vrea sĕ ne arate că nu e așa, atuncĭ avea sĕ ne documenteze că Maghiarulŭ care și în acestŭ comitatŭ atâtŭ puterea privată câtŭ și cea publică o avea amênă, atâtŭ justiția câtŭ și administrațiunea-i era pe mână, apoi mai încărcatŭ și de privilegii, cum și când au peritŭ? — apoi cum și când și de unde au venitŭ acei Românĭ românisatorĭ? și ce mulțime au fostŭ aceia, care deși de seculĭ purtau jugulŭ iobăgiei și singurŭ câștigau hrana nobilului ungurŭ, totușĭ fură în stare a romanisă unŭ comitatŭ purŭ maghiarŭ aci în vecinătatea Ungariei? căcĭ a fi Românŭ în trecutŭ însemnă: a fi iobagiu, a trage în jugulŭ sclăviei și alŭ amarului! Și décă românimea a venitŭ în glóte marĭ — căcĭ altfelŭ nu putea romanisa — cum de nu sĕ află scrisŭ nicărĭ la cutare cronicarŭ din patriă atuncĭ cândŭ cronicarii ungurĭ și cele mai neînsemnate evenimente încă le păstrau pentru posteritate? Așa vedemŭ că venirea Sașilorŭ în țéră sĕ află scrisă, asișderea venirea Sêrbilorŭ precum și trecerea lui Dragoșŭ din Marmația! Óre crede domnulŭ docinte că dacă Românii veneau aicĭ în seculŭ alŭ 13-lea și mai târḑiu cu atâta putere de sĕ românisa unŭ comitatŭ maghiarŭ, aceea sĕ putea întêmplă de ascunsŭ și óre aceștia s'au pututŭ așeḑa aicĭ pe nesimțite?

Dle învĕțătorŭ, care cu simplele poveștĭ primite dela perceptorulŭ Szikszay Lajos și soții te făcușĭ istoricŭ localŭ, rĕu facĭ că-țĭ perḑĭ timpulŭ cu astfelŭ de încercărĭ copilărescĭ, de carĭ în órele libere și dta îțĭ riḑĭ în pumnĭ. Lucrulŭ stă chiar din contră, noi Românii ne perdemŭ poporulŭ mai alesŭ în satele amestecate, așa d. e. în Dioșodŭ odinióră amŭ avutŭ poporenĭ, astăḑĭ numai suntŭ, așa în Doba mare, Cresturŭ, Sâncrai, Dobrinŭ, Aghireșŭ, Panicŭ etc. etc.

Decĭ dér dacă Dta și cei ce-țĭ stau la spate pentru amăgirea proprie faceṭĭ din albŭ negru, noi scimŭ că asta numai pentru aceea se întêmplă ca reuniunea vóstră de maghiarisare Veșeleniană, cu cea a Clușiului, sĕ avețĭ, unŭ titlu spoitŭ de a ne maghiarisa și ferici peste voia nóstră.

Déră cum nu, voi atuncĭ vĕ vețĭ ajunge scopulŭĭ când „urzica va fi flóre și cióra privighitóre«, noi o scimŭ; și voi o scițĭ și de nu o ațĭ scĭ, o sĕ vedețĭ și sĕ vĕ convingețĭ. »*De sufletulŭ nostru numai aceea se lipesce ce-i românescŭ.*" Tótă ființa nóstră, totŭ trecu-

---

FOILETONŬ.

Fragmente din Ḑiarulŭ lui Bartolomeu Szemere.

(Naplóm. Számüzcsésében irta Szemere Bertalan. Első kötet. Pest 1869. Kiadja Ráth Mór.)

Aceste fragmente se referescŭ la caracteristica lui Ludovic Kossuth, fostŭ guvernatorŭ alŭ Ungariei în timpulŭ revoluțiunei din anii 1848—1849. Inainte de ceașŭ începe cu reproducerea lorŭ în traducere română, trebue sĕ facŭ o scurtă biografiă a lui Szemere:

Szemere s'a născutŭ în 1812 la 27 Augustŭ în Ungaria, și ca june călĕtorindŭ prin Francia, Germania și alte părțĭ ale Europei, s'a dedatŭ cultului ideilorŭ liberalĭ, prin urmare atâtŭ în comitatulŭ sĕu, câtŭ și în cameră (dieta) Ungariei a aparținutŭ partidei progresiste liberale, și ca publicistŭ a scrisŭ în mai multe Ḑiare în acestŭ spiritŭ. In ministerulŭ unguerescŭ Bátthyány a fostŭ chematŭ de regele Ferdinand în primăvéra anului 1848, la portofoliulŭ internelorŭ. Repășindŭ ministerulŭ în luna lui Septemvre a anului 1848, Szemere s'a dechiaratŭ pe lângă principiulŭ revoluțiunei, și s'a făcutŭ aderintele lui Kossuth; dreptŭ aceea înființară Comitetulŭ pentru apĕrarea Patriei (honvédelmi bizottmány) și dimpreună cu Kossuth a fostŭ sufletulŭ acestui Comitetŭ, lucrândŭ și alergândŭ în interesulŭ revoluțiunei în mai multe părțĭ ale patriei; éră după detronarea Casei Habsburgice în conventulŭ dela Dobriținŭ (14 Aprile 1849) sub Szemere s'a fostŭ formatŭ ministerulŭ republicano-democraticŭ. Pe la finitulŭ revoluțiunei (lunile Iuliu—Aug. 1849) vĕḑêndŭ Szemere șovăirea lui Kossuth, a începutŭ cu Perczel dimpreună a agita în contra atitudinei lui Kussuth și în contra dictaturei lui Görgey; dreptŭ aceea înainte de capitularea dela Șiria (Világos) l'a provocatŭ pe Bem sĕ priméscă comanda supremă și sĕ mântuiască patria, ce însĕ după, cum se scie, n'a succesŭ. După suprimarea revoluțiunei, și Szemere s'a refugiatŭ pe pămêntulŭ turcescŭ și a trăitŭ în esiliu până în 1865, când începêndu-se acțiunea împăciuirei Maghiarilorŭ cu tronulŭ, s'a reîntorsŭ în patriă, cu-o bólă ce 'i atacase creerii, în urma căreia a și muritŭ în acelŭ anŭ.

După părerea mea a fostŭ de lipsă a premite acéstă schiță biografică, pentru ca sĕ scimŭ aprețui pe scriitorulŭ și cele scrise de dênsulŭ. Decĭ sĕ începemŭ cu fragmentele în traducere română, observândŭ că mĕ voiu provocă la paginele opului originalŭ.

Pagina I-a: *Orșova vechiă, 24 Aug. 1849.* Erĭ se bătéu încă anteposturile nóstre la Mehadia și au respinsŭ armele austriace; aḑĭ nópte însĕ, partea armatei nóstre s'a retrasŭ aicĭ și aḑĭ trecemŭ pe pămêntulŭ românŭ în tabĕra turcéscă; 13 tunurĭ pe deplinŭ echipate le trimitemŭ ca darŭ Sultanului, le-amŭ și trimisŭ comandantului.

Aḑĭ a trecutŭ pe aicĭ armióra de 2200 ómenĭ. Eu și Bathyány amŭ fostŭ cei din urmă, carĭ amŭ părăsitŭ sacrulŭ pămêntŭ alŭ patriei. Militarii nostri au depusŭ armele în presința a doi pașĭ (turcescĭ). Peste câteva óre trecurămŭ la Turnu-Severinŭ fiindŭ petrecuțĭ de doi călĕrețĭ. O ce pămêntŭ părăginitŭ, necultivatŭ, o ce bordeie miserabile, mai mare parte găurĭ subterane. O ce poporŭ murdarŭ, galtĕdŭ și storsŭ. Și noi dela aceștia amŭ speratŭ ajutorŭ? Cerșitorulŭ și caliculŭ cui îi póte fi spre ajutorŭ?*)

Pag. 68 (6—10 Noem. 1849.) In contra faptei lui Kossuth, că a subscrisŭ și numele meu în actulŭ denumirei lui Göryey de dictatore, am protestatŭ..... M'am declaratŭ în acelŭ protestŭ, că Kossuth nicĭ că a pututŭ sĕ facă una ca acésta, dér nicĭ că a consultatŭ ministerulŭ, că póte sĕ o facă, nu-i era permisŭ sĕ facă elŭ acésta atuncĭ, când credea despre Görgey că e trădătorŭ (áruló). Szarvady, căruia i-am scrisŭ (era colaboratorŭ la o fóiă francesă) numai atâta a publicatŭ »că eu n'am subscrisŭ." Ḑice sĕ nu fimŭ contrarii lui Kossuth. Erășĭ cânteculŭ ce'lŭ vechiu.. Scițĭ pentru ce a peritŭ patria? Pentru că i-amŭ încredințatŭ (lui K.) prea multe, pentru că totŭ acela era refrenulŭ: Concordia! și concordia a constatŭ în aceea, că făcea ce voia. Deja nu e vorbă de oposițiune, pentru că nu e unde, nu e cui, acŭ scriemŭ istoria, căreia i datorimŭ adevĕrulŭ. Sĕ sciă patria, sĕ sciă lumea, că amŭ peritŭ pentru că Kossuth a fostŭ timidŭ și ambițiosŭ nemărginitŭ. Sĕ sciă națiunea, că la o asemenea ocasiune, décă s'ar mai reîntórce, sĕ nu

*) Aceste le traduseiu mai alesŭ, ca sĕ vedemŭ ce judecată a avutŭ fostulŭ ministru-președinte alŭ Ungariei, despre poporulŭ țĕranŭ alŭ României în 1849, dincarele peste 28 de anĭ se născură Curcanii.

ulŭ şi presentulŭ nostru protestéză energicŭ în contra a orĭ şi ce maghiarisare fiă forţată, fiă furată pe linŭ! — Lasă că Maghiarulŭ cu îngânfarea próstă şi puţina lui cultură nicĭ că e aptŭ a contopì în sine ómenĭ şi naţiune cu caracterŭ, şi bine sĕ ve însĕmnaţĭ că, dacă noi ca veneticĭ, ca iobagĭ şi amărîţĭ ce amŭ fostŭ amŭ pututŭ românisa totŭ comitatulŭ, cum cugetaţĭ voi că ne veţĭ maghiarisa în seculŭ luminelorŭ, alŭ electricităţii şi alŭ naţionalităţilorŭ, când noi ca Românĭ aci de vécurĭ ne simţimŭ. — Oleulŭ cu apă, póte că vre-odată prin vre-o invenţiune chemică se va puté închega, — *déră chiagulŭ maghiarisărei Românului în véculŭ vécului nu-lŭ va afla nimenĭ!* —

Insĕ eu nu pentru asta am luatŭ péna a mână ca sĕ abatŭ pe Maghiarĭ dela ideia lorŭ de statŭ scălciată; ei îşĭ vorŭ face sărita, şi numai mai târḑiu vorŭ vedé ce lucrŭ prostŭ au lucratŭ şi ce vreme scumpă au perdutŭ, — ci scopulŭ şirelorŭ mele e altulŭ.

Anume d. Fodor Daniel în încercarea sa stilistică amintită mai susŭ propune şi pretinde, că statulŭ cu privire la maghiarisarea Românilorŭ dincóce de „Meseşŭ" în comuna curatŭ română „Buicium«, ca centru alŭ românismului, sĕ grăbéscă a face scólă de statŭ!

Comuna Buciumŭ (ung. Vármező) e una dintre cele mai neaoşe comune romanescĭ; e situată la póla Meseşului, în acelŭ locŭ unde odinióră a esitatŭ unulŭ dintre cele mai marĭ castre române, între »Porolissum« (astăḑĭ Mojgrad satŭ românŭ) şi între »Resculumu« (†)Şebeşulŭ de astăḑĭ érăşĭ curatŭ românŭ. — Rĕmăşiţele întăriturei şi acum se vĕdŭ, încâtŭ adecă 1—2 domnuţĭ nu şi-au făcutŭ case din murii aceleia. — Pe lângă românitatea Buciumului atestéză dară nu numai caracterulŭ purŭ românŭ ce domnesce aicĭ, ci şi văile şi munţii ce-lŭ încungiură. — Poporulŭ e de o frumseţă rară, ómenii suntŭ inteligenţĭ şi inalţĭ ca bradulŭ în munte. — Pe astŭ locŭ şi ţinutŭ sfântŭ înaintea fie-cărui Românŭ şi-a pusŭ ochii sacrilegĭ hunulŭ şi cu orĭ şi ce preţŭ vrea a-lŭ desromânisá. Étă cumŭ.

Maghiarii de aicĭ ca toţĭ de calibrulŭ lorŭ ţênŭ, că celŭ mai bunŭ mijlocŭ alŭ maghiarisărei e: şcóla comunală. Decĭ a statŭ de guvernŭ sĕ-le facă una Décă statulŭ are banĭ şi timpŭ sĕ âmble după nălucĭ, noi nu-i stămŭ în cale; şi aşa décă le trebue şcólă comunală în Buciumŭ statulŭ li-o póte face. Déră ca acea şcólă sĕ o facă cu noi a contulŭ drumului vicinalŭ, în contra acestei încercărĭ protestămŭ sĕrbătoresce şi înaintea ómenilorŭ şi înaintea lui Dumneḑeu! Şi Maghiarii din comitatŭ, respective inspectorele regescŭ cu sateliţii sĕi nu vréu mai puţinŭ decâtŭ ca noi sĕ le facemŭ şcóla comunală, pe care numitulŭ domnŭ în şedinţa comisiunei administrative ţinută în 14 şi 15 Septemvre în Zilahŭ o şi anunţà.

Anume ómenii instrucţiunei maghiare vĕḑêndŭ că statulŭ în presentŭ nu e în stare de a face edificiulŭ şcólei, folosindu-se de puterea ce o au în mână au inventatŭ unŭ modŭ de a seduce şi a abusa de puţina pricepere a poporului în ale şcólei: anume folosindŭ presiunea judelui administrativŭ V. Zsigmond, cu ajutorulŭ acestuia au adunatŭ comitetulŭ şcolasticŭ şi presidândŭ elŭ singurŭ cu inspectorele de şcólă Kerekes Jósef, în absinţa membrilorŭ ordinarĭ românĭ au decisŭ ca munca dela drumulŭ vicinalŭ alŭ anului viitorŭ sĕ o pótŭ folosi la edificarea şcólei comunale! O obrăsnicià şi o pălmuire a interesului poporului, decâtŭ care mai mare lumea nu a vĕḑutŭ. — Românulŭ sĕ-i facă grópa naţionalităţii séle, negligându-şĭ drumulŭ vicinalŭ de care au lipsă ca de pânea de tóte ḑilele. — Şcólă confesională cu duoi învĕţătorĭ Buciumulŭ are; décă e sĕ aibă şcólă cum se cade, asta ar fi de adjustatŭ, căcĭ asta fiindŭ românéscă, singură corĕspunde cerinţelorŭ poporului românŭ, éră nu cea comunală unde limba de propunere fiindŭ maghiară, afară de docinte nimenĭ nu o înţelege!

Ce vorŭ face cei doi preoţĭ românĭ altcum bravĭ? ce poporulŭ celŭ sedusŭ şi amăgitŭ? nu sciu; sperŭ însĕ că contra sentinţei absurde şi poporului stricătóre au apelatŭ, mai alesŭ că bietulŭ poporŭ fără drumurĭ bune nicĭ pe sine, nicĭ lipsele statului nu le póte ajuta!

Étă déră pe lângă rĕutatea inimei şi o impertinenţă ne mai pomenită! Sper[illegible] că po[illegible]lŭ îşĭ va deschide ochii, şi nicĭ unŭ băiatŭ român [illegible]rŭ lăsa sĕ se rĕtăcéscă. Mai sperŭ şi aceea, că nu va trebuì sĕ suportămŭ nicĭ jugulu ruşinosŭ alŭ facerei şcólei, ci munca de drumŭ vicinalŭ va fi folosită acolo unde-i o prescriu legile şi unde în adevĕrŭ va fi de folosŭ bietului Românŭ din Buciumŭ. Aşa sĕ fiă!

Niţu.

SCIRĬ TELEGRAFICE.

(Serv. part. alŭ «Gaz. Trans.«)

CARLOVIŢŬ, 1 Octomvre n. — Proiectulŭ de adresă, care a fostŭ primitŭ de către maioritate în totalŭ fiind numai 11 voturĭ contra lui, ḑice între altele, că prin numirea lui Angyelicĭ ca patriarchŭ a fostŭ întreruptă desvoltarea permanentă a autonomiei bisericei sêrbescĭ şi rógă în fine pe Maiestatea Sa de a redá acestui congresŭ dreptulŭ suspendatŭ alŭ poporului sêrbescŭ, de a-şĭ alege în tótă libertatea patriarchulŭ sĕu.

Angyelicĭ a refusatŭ a subscrie adresa ca preşedinte alŭ congresului. — Nu se scie décă se va ţiné aḑĭ o şedinţă de nópte.

COPENHAGA, 1 Octomvre. — Deputaţiunea bulgară a sositŭ erĭ aicĭ. Ea va fi primită în presenţa ministrului Giers de Maj. Sa Ţarulŭ.

DIVERSE.

Al. Dumas şi portăreii. — In timpulŭ când esista în Franţa constrângerea corporală, se presintă într'una din ḑile duoi portărei la Al. Dumas tatălŭ. Unulŭ din ei era fórte cunoscutŭ de ilustrulŭ romancierŭ, care avea adesea d'a face cu corpulŭ portăreilorŭ. Ei îi esplică că suntŭ trămişĭ de unulŭ din creditorii lui, alŭ cărui nume îlŭ şi spunŭ.

— Ah! acesta este unŭ omŭ de trébă, ḑise Dumas; voiu sĕ-lŭ plătescŭ.

Apoi adresându-se către unulŭ din portărei.

— Ii vei da douĕ mii de francĭ din partea mea, îi ḑise elŭ.

— Prea bine, d-le Dumas, rĕspunse portărerulŭ; ş'apoi plecà urmatŭ de tovarăşulŭ sĕu.

Abia eşiră, şi începù între ei următórea convorbire:

— Cum! vrei sĕ împrumuţĭ pe Al. Dumas cu douĕ mii de francĭ? N'are sĕ-ţĭ mai dea nicĭ odată.

— Te înşelĭ fórte, îi rĕspunse celălaltŭ. L'am împrumutatŭ adesea cu banĭ fără nicĭ unŭ înscrisŭ şi mi-a plătitŭ regulatŭ. Dumas nu plătesce nicĭ odată creditorilorŭ carĭ au înscrisurĭ.

***

O aventură curiósă. — Se scrie următórele din Roma: »Don Formica, unŭ bunŭ preotŭ care face în tóte ḑilele liturgia în biserica Santa-Barbara din Turin, se preumbla liniştitŭ, mai serile trecute de-a lungulŭ venutei Rivoli, care la acéstă oră era gólă. De odată unŭ individŭ trece pe lângă dênsulŭ, îi smulge tricornulŭ de pe capŭ şi o ia la fugă. In acestŭ momentŭ soseşce, pe la spate, unŭ individŭ cu unŭ coşŭ pe mână. Elŭ se duce repede la popă, şi îi ḑise: Lasă-mĕ pe mine, părinte, sĕ alergŭ; păzeşce-mĭ unŭ momentŭ coşulŭ şi o sĕ-ţĭ aducŭ eu numai decâtŭ tricornulŭ. Şi o luà şi elŭ la gónă. Preotulŭ rĕmase încremenitŭ; cu coşulŭ în mână, elŭ se uita la cei doi indivіḑĭ carĭ alergau unulŭ după altulŭ. Puţinŭ după aceea, ne vĕḑêndŭ întorcêndu-se pe acelŭ ce trebuia sĕ-i aducă tricornulŭ, don Formica se decise a vedea ce conţine coşulŭ. Elŭ ridicà capaculŭ şi, spre marea sa mirare, vĕḑù unŭ copilŭ nou născutŭ adormitŭ. Elŭ trebuì sĕ se otărască a se întórce acasă fără pălăriă, cu coşulŭ în mână. Sora lui duse pe noulŭ născutŭ la ospiciulŭ copiilorŭ găsiţĭ. Ḑiarulŭ streinŭ care ne aduce acéstă şcire, nu ne spune décă s'a cercetatŭ de nu cumva părintele Formica ar fi altŭ ceva decâtŭ numai găsitorulŭ copilului găsitŭ.

***

O scenă la table d'hôte. — Mr. Milts, unŭ Englesŭ care s'a întorsŭ în trecutele ḑile de la Carlsbadŭ unde îşĭ făcea cura, se plânge amarnicŭ în ḑiarele englese de o eróre a cărei victimă n'a fostŭ tocmai persóna lui, dar paltonulŭ sĕu. La Carlsbad se servea salata conformŭ cu prescripţiunile curei, tără oţĕtŭ. Mr. Milts, căruia îĭ plăcea multŭ salata, dér nicĭ decum modulŭ igienicŭ de preparaţiune, scóse din busunarulŭ sĕu o sticlă din care turnă fluidulŭ pe salata scósă pe farfuria sa. In momentulŭ când era sĕ ia prima îmbucătură, vecina lui la masă, d-na Hubner de la Berlin, îi dete peste mână o lovitură atâtŭ de energică încâtŭ, îmbucătura îi scăpà din furculiţă şi căḑù pe paltonulŭ sĕu. Mr. Milts se uità zăpăcitŭ de mirare şi de îndignaţiune la vecina lui, care, după ce-i trecuse sughiţulŭ nervosŭ, îi ḑise tare emoţionată: „Nenorocitule! te-am pânditŭ şi am observatŭ fórte bine cum ai turnatŭ otravă peste salată ca sĕ te sinuciḑĭ!« In miḑloculŭ ilarităţii generale a conmesenilorŭ, Mr. Milts esplicâ că, neplăcându-i sĕ mănânce salată crudă 'şĭ-a procuratŭ oţĕtŭ şi că sticluţa nu conţine nicĭ unŭ fel de otravă ci numai oţĕtŭ.

***

Intr'unŭ spitalŭ. — Unŭ Yanke se duce sĕ vaḑă într'unŭ spitalŭ din Americă pe unulŭ dintre pretenii sĕi. — Ei bine! cum merge? — Rĕu de totŭ, fórte rĕu, iubitulŭ meu Tom; atâtŭ de rĕu, încâtŭ mediculŭ mi-a ḑisŭ se nu mĕ întorcŭ pe partea stângă că voiu murì îndată. — Vrei sĕ rîḑĭ de mine. — Nu rîdŭ de locŭ, este cum îţĭ spui eu. — Acésta este cu neputinţă. — Nu creḑĭ! Ei bine! mĕ prindŭ pe cincĭ dolarĭ. — Primescŭ prinsórea. — Primescĭ! Atuncĭ privesce. Ḑicêndŭ aceste cuvinte, bolnavulŭ se întórse pe partea stângă şi murì. Celălaltŭ depuse cincĭ dolarĭ pe marginea patului şi plecâ.

Cursulu pieţei Braşovŭ

din 1 Octombre st. n. 1885.

Bancnote romănescĭ	Cump.	8.68	Vênd.	8.75
Argint românesc	»	8.50	»	8.65
Napoleon-d'orĭ	»	9.94	»	9.98
Lire turcescĭ	»	11.17	»	11.25
Imperialĭ	»	10.15	»	10.20
Galbenĭ	»	5.88	»	5.95
Scrisurile fonc. »Albina« . .	»	100.50	»	101.—
Ruble Rusescĭ	»	122.—	»	123.—
Discontulŭ . . .	»	7—10 % pe anŭ.		

Editorŭ: **Iacobŭ Mureşianu.**
Redactorŭ responsabilŭ: **Dr. Aurel Mureşianu.**

crédă aceluia carele a dus'o la perḑare, carele scie sĕ aţiţe poporulŭ, dér sĕ'lŭ conducă e debilŭ, fără raţiune şi egoistŭ. Trebue sĕ scăpămŭ patria de dĕnsulŭ, şi sĕ spunemŭ posterităţii adevĕrulŭ.

Eată ce am scrisŭ redacţiunei „Naţionalului" (ḑiarŭ francesŭ): „Domnule Redactorŭ!

»In mai multe ḑiare a apĕrutŭ acea scrisóre a d-lui Kossuth, prin care abḑice de demnitatea de guvernatorŭ alŭ ţĕrei, şi cu dictatura învestesce pe generalulŭ Görgey, acestŭ actŭ în realitate numai trei din şépte miniştri l'au subscrisŭ, ceilalţĭ nicĭ că au fostŭ consultaţĭ, nicĭ eu, totuşĭ vĕdŭ numele meu subscrisŭ, decĭ acea subscriere o dechiarŭ de falsă. Eu atuncĭ, când deja eram convinsŭ că Görgey e trădătorŭ, în consciinţa mea nu puteam sĕ-i dau dictatura, una ca acésta nicĭ că am făcutŭ. Décă d-lŭ K. n'a avutŭ curagiulŭ ca mai bine se móră, decâtŭ sĕ comită o faptă pentru care are sĕ rĕspundă înaintea lui Dḑeu acum, şi mai târḑiu şi naţiunei, ar fi pututŭ sci pré bine, cumcă Görgey va folosi puterea primită spre vênḑarea patriei. Dér K. nicĭ că a fostŭ îndreptăţitŭ ca sĕ dea cuiva dictatura; căcĭ elŭ renunţândŭ la ea naturalminte a rĕmasŭ ministerulŭ în locu-i. Cu acesta nu s'a consultatŭ despre abḑicerea s'a şi despre comisiunea poterei, nicĭ că a făcutŭ unŭ »coup d'état« prin desfiinţarea ministerului; şi deşi puté face strămutări în personalulŭ ministeriului, însuşĭ ministerulŭ, — ca pe o instituţiune — nu-lŭ póte sterge, fără de învoirea adunanţei naţiunale — (Camera séu Dieta). Eu însĕ, cu ministrulŭ de esterne dl Casim. Bátthiány nicĭ după aceea n'am încetatŭ a esercea puterea guvernamentală. Despre acésta l'am încunosciinţatŭ pe Kossuth şi în scrisŭ. Armata lui Bem, care în 14 Augustŭ 1849, fără de armiile ardelene, consist din 40,000 nu cunoscea alta stăpânire decâtŭ ministerulŭ. Dar s'a împlinitŭ ce amŭ prevĕḑutŭ şi ce a scrisŭ Görgey lui Packievicz; adecă consecinţa morală a depunerei armelorŭ a fostŭ, destrămarea şi a celoralalte armii. Est'modŭ era cu neputinţă a transpune acţiunea belică, între munţii Transilvaniei, unde ḑecĭ de mii de ómenĭ, potéu resista la o sută de mii. Mai pe urmă ne-amŭ bătută lângă băile Mehadiei, în 14 Augustŭ. Alta ḑi cu 2.400 de ómenĭ şi 18 tunurĭ am trecutŭ pe pămêntŭ turcescŭ, cândŭ deja şi Bem s'a depărtatŭ de pe teritorulŭ transilvanŭ. La începutulŭ lui Aug. am avutŭ încă 140,000 combatanţi, carĭ putéu sĕ între în bătăliă. Si acéstă putere colosală a dispărutŭ ca unŭ bulbucŭ de apă. Nenorocirea acestei patrii a fostŭ unŭ trădătorŭ carele pre lângă acésta a avutŭ curagiu, — şi unŭ ambiţiosŭ (dicsvágyó) carele deodată a fostŭ poltronŭ, laşŭ (gyáva). Atena 24 Sept. 1849. Bartolomeu Szemere m. p. (Nota autor. din a. 1881. N'a apărutŭ. Teleky-escii i-au împedecatŭ publicarea).

Pag. 71 (Noemvre). Cum a fostŭ cutropită sermana mea naţiune! a devenitŭ sclavă patria, şi s'a îmbucătăţitŭ ce au câştigatŭ şi susţinutŭ părinţii nostri, noi amŭ perdutŭ; amŭ perdutŭ atuncĭ, când tóte erau în mâna nóstră. Trebuia sĕ avemŭ mai multă prudinţă, mai multă politică combinătóre; ḑiarele le scriau prunci, a acelora li-a urmatŭ Nyáry; după aceea Kossuth, şi patria a devenitŭ victima ambiţiunilorŭ lorŭ. Dreptŭ a avutŭ naţiunea, era imposibilŭ sĕ nu te alăturezĭ la dênsulŭ, — dreptate a avutŭ, dar n'a avutŭ minte; apoi nicĭ norocŭ. Şi Kossuth acuma ce face? până când Englesulŭ nu la susţinutŭ pe Turcŭ, tremura; tăcea. A părăsitŭ guvernulŭ fără scire, naţiunea fără adio, şi armata fără de consolare şi îmbărbătare.

Şi acuma apare dela Orşova cu data 15 Aug. unŭ rĕmasŭ bunŭ către naţiunea maghiară; Data este falsă, dela 13—17, cincĭ ḑile a rĕtăcitŭ Kossuth în ascunsŭ între Mehadia şi Orşova, — şi-a uitatŭ că nu pe sine, ci naţiunea ar trebui sĕ-o mântuiască. Pe nimenĭ nu primia, cu nimenĭ nu se sfătuia; încungiura poporulŭ, şi armata, care-lŭ cereau şi l'au urmatŭ până aicĭ. Dar data e nimicŭ, conţinutulŭ e o minciună grósnică. Nimenĭ pe faţa pămêntului n'a ţinutŭ, că lumea sĕ fie aşa naivă şi uaţiunea aşa de órbă: „Elŭ l'a consideratŭ pe Görgey de celŭ mai bunŭ patriotŭ!« Şi nu elŭ a adunatŭ la Szegedin armata *în contra lui*, cu delăturarea ministerului? »Elŭ deja nu putea sĕ ajute, căcĭ şi-a perdutŭ popularitatea« şi nu elŭ se lăuda şi la Szegedin cu puterea poporului care este a lui, în mânia armatei şi a dietei? „Elŭ a fostŭ constrînsŭ sĕ dea puterea din mână-şĭ, pentru că a şi creḑutŭ, că va fi în mânĭ mai bune,« Şi nu elŭ a restrînsŭ începutulŭ puterei pe óra 9 de séră că nu cumva, precum ne spusese la Radna Görgey să-lŭ prindă şi sĕ-lŭ estrădea? Şi acestŭ omŭ e încă în stare sĕ nebunéscă lumea. Şi încă odată o sĕ priméscă la mână şi sórtea patriei. Eu pretutindene dechiarŭ, ca într'unŭ asemenea casŭ teribilŭ îlŭ împuşcŭ. Éstŭ modŭ a ḑisŭ Klapka, éstŭ modŭ Almásy, şi éstŭ modŭ dintre cei optŭ dela Londra, afară de unulŭ, toţĭ.*)

*) Kosuth în opulŭ séu »Irataim a zemigrasziobol« dechiară de apocri adioulŭ amintitŭ, negâudŭ că el sĕ fi datŭ cândva un adio către naţiunef

Cursulŭ la bursa de Viena

din 30 Septemvre st. n. 1885.

Rentă de aurŭ 4% . . .	97 40
Rentă de hârtiă 5% . .	90.20
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	148.25
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune) . . .	96.90
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	109.20
Bonurĭ rurale ungare . .	102.50
Bonurĭ cu cl. de sortare	1C1.50
Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ	102.50
Bonurĭ cu cl. de sortare	101 50
Bonurĭ rurale transilvane	101.25
Bonurĭ croato-slavone . .	102.—
Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	
Imprumutulŭ cu premiu ung.	117 25
Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului .	120.25
Renta de hârtiă austriacă	81.65
Renta de arg. austr. . .	82.20
Renta de aurŭ austr. . .	109 20
Losurile din 1860 . . .	139 —
Acţiunile băncei austro-ungare	860 —
Act. băncei de creditŭ ung.	281.75
Act. băncei de creditŭ austr.	280 75
Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5.97
Napoleon-d'orĭ	9.98
Mărcĭ 100 împ. germ. . .	61.90
Londra 10 Livres sterlinge	125.85

Bursa de Bucurescĭ.

Cota oficială dela 18 Septemvre st. v. 1885.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%). . . .	90	91
Renta rom. amort. (5%) . .	93	94
» convert. (6%) . .	$88^1/_2$	$89^1/_2$
Împr. oraş. Buc. (20 fr.) . .	31	32
Credit fonc. rural (7%) . .	$101^1/_2$	$102^1/_2$
» „ „ (5%) . .	$86^1/_2$	$87^1/_2$
» » urban (7%) . .	99	100
» » » (6%) . .	92	93
» » » (5%) . .	$83^1/_2$	$84^1/_2$
Banca naţională a României	1234	1240
Ac. de asig. [illegible]ia-Rom.	277	280
« » » [illegible]ională	224	226
Aurŭ	11.25	11.75
Bancnote austriace contra aurŭ	2.03	2.04

Numere singuratice à 5 cr. din „Gazetei Transilvaniei" se potŭ cumpĕra în tutungeria lui *I. GROSS.*

Insciinţare.

Cancelaria mea advocaţială se află dela 1 Octomvre 1885 în casele Băncii „Transilvania" din strada Scheilorŭ, colţulŭ stradei Teatrului.

Iosifŭ Puşcariu
advocatŭ.

Cassa de schimbŭ a băncei comerciale ung. pestane

ÎN BUDAPESTA

(Fondată la 1842 cu unŭ capitalŭ pe acţii de 5,000,000)

emite

SCRISURĬ ÎN RATE

în înţelesulŭ articulului de lege XXXI din anulŭ 1883 pentru tóte losurile notate în fóia oficiósă a cursurilorŭ din Budapesta în părţĭ parţiale convenabile.

Representată prin Banca şi Cassa de schimbŭ a domnului **Frideric Orendi** în Braşovŭ.

Cumpĕrarea losurilorŭ cu plăţĭ în rate se recomandă în presentŭ, din causa cursurilorŭ eftine.

Pentru tragerea losurilorŭ la 15 Octomvre recomandŭ

PROMESSE

de losurĭ de creditulŭ fonciarŭ numai 1 fl. 50 cr.

Câştigulŭ principalŭ este de *50,000* etc.

Losurĭ d'ale exposiţiunei din Budapesta à 1 fl.

11 bucăţĭ numai 10 fl.

Tragerea la 31 Octomvre 1885.

Câştigulŭ principalŭ de *100,000 fl.* alte câştigurĭ de *20,000*, *10,000*, *5000*, *4000*, *3000*, *2500*, *2000*, *1500*, 10 à *1000 fl.* la unŭ locŭ *4000* de câştigurĭ, se potŭ căpĕta în Cassa de schimbŭ a lui

Frideric Orendi
Strada Teatrului, 94.

F. A. Z. 1825—1885.

Publicaţiune.

In conformitate cu edictulŭ onoratului magistratŭ urbanŭ M. Nr. 10913/1885 dela 19 Septemvre se escrie concursŭ de oferte pentru vêndarea a *3500 metri cubicĭ de lemnŭ de molidŭ şi de bradŭ în revirulŭ orăşĕnescŭ dela Timişŭ şi de 2912 metri cubicĭ de lemnŭ de molidŭ şi de bradŭ în revirulŭ Branului* după planulŭ provisoriu de economiă pentru anulŭ 1885 şi 1886.

Vêndarea lemnelorŭ — netăiate — se face în pădure pe locurile amintite şi anume în massă cuprindêndŭ şi crengile şi vêrfurile.

Condiţiunile de oferte se potŭ vedé în timpulŭ órelorŭ de oficiu. Oferenţiĭ au decĭ sĕ 'şĭ înainteze ofertele lorŭ în scrisŭ provĕdute cu timbru pănă în *20 Octomvre* a. c. înainte de prândŭ la 11 óre, cu declaraţiunea că li suntŭ cunoscute condiţiunile şi că se supunŭ acelora.

Suma oferită pentru unŭ metru cubicŭ se va scrie cu cifre şi cu litere, alăturându-se totŭ deodată pe lângă ofertă 10% în banĭ gata ca vadiu (garanţiă).

Braşovŭ în 24 Septemvre st. n. 1885.

Oficiulŭ forestierŭ urbanŭ.

Mersulŭ trenurilorŭ

pe linia **Predealŭ-Budapesta** şi pe linia **Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta** a **[illegible]tei ferate orientale de statŭ reg. ung.**

Predealŭ-Budapesta

	Trenŭ de persóne	Trenŭ accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Bucurescĭ	—	5.00	7.45	—
Predealŭ (	—	9 45	12.50	—
(	—	9.47	1.09	—
Timişŭ	—	10.11	1.40	—
Braşovŭ (	—	10.44	2.27	—
(	6.22	10.51	2.55	—
Feldióra	7.01	11.18	3.38	—
Apatia	7.33	11.36	4.17	—
Agostonfalva	8.01	11.51	4.47	—
Homorodŭ	8.45	12.23	5.42	—
Haşfaleu	10.10	1.19	7.37	—
Sighişóra (	10.29	1.30	8.01	—
(	10.39	1.37	8.21	—
Elisabetopole	11.19	2.05	9.05	—
Mediaşŭ	11.54	2.25	9.43	—
Copsa mică	12.12	2.36	10.02	—
Micăsasa	12.56	—	6.20	—
Blaşiu	1.30	3.13	6.59	—
Crăciunelŭ	1.45	—	7.15	—
Teiuşŭ	2.11	3.40	7.43	—
Aiudŭ	2.55	4.01	8.29	—
Vinţulŭ de susŭ	3.17	—	8.55	—
Uióra	3.24	—	9.04	—
Cucerdea	3.31	4.24	9.12	—
Ghirisŭ	4.09	4.49	10.23	—
Apahida	5.36	—	12.32	—
Cluşiu (	5.56	5.58	12.59	—
(	6.08	6.08	—	8.00
Nedeşdu	6.29	—	—	8.34
Ghirbĕu	6.45	—	—	8.59
Aghirişŭ	7.00	—	—	9.34
Stana	7.26	—	—	10.16
Huiedinŭ	7.48	7.14	—	11.04
Ciucia	8.28	7.43	—	12 17
Bucia	8.47	—	—	12.47
Bratca	9.06	—	—	1.21
Rév	9.26	8.22	—	2.05
Mező-Telegd	10 01	8.48	—	3.08
Fugyi-Vásárhely	10.20	—	—	3.39
Várad-Velinţe	10.30	—	—	3.55
Oradia-mare (	10.37	9.13	—	4.05
(	10.51	9.18	10.37	—
P. Ladány	12.37	10.31	12.59	—
Szolnok	2.58	12.07	4.45	8.22
Buda-pesta	6.00	2.10	10.05	10.30
Viena (	6.35	2.45	10.50	—
(	3.00	8 00	6.05	—

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ omnibus	Trenŭ accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	—	7.15	—	—	—
Budapesta	6.47	1.45	3.15	6.20	8.00
Szolnok	10.37	3.44	7.29	9.11	11.40
P. Ladány	1.44	5.21	8.27	11.26	2.31
Oradea mare	5.33	6.41	—	1.28	—
Várad-Velencze	—	—	9.45	2.00	—
Fugyi-Vásárhely	—	—	9.59	2.11	—
Mezö-Telegd	—	7.14	10.28	2.34	—
Rév	—	7.42	11.36	3.18	—
Bratca	—	—	12.10	3.41	—
Bucia	—	—	12.43	4.01	—
Ciucia	—	8.31	1.31	4.26	—
Huiedin	—	9.01	2.56	5.08	—
Stana	—	—	3.29	5.27	—
Aghiriş	—	—	4.00	5.50	—
Ghirbĕu	—	—	4.18	6.02	—
Nedeşdu	—	—	4.36	6.24	—
Cluşiu (	—	10 01	5.05	6.43	—
(	12.05	10.16	—	7.03	—
Apahida	12.31	—	—	7.26	—
Ghiriş	2.16	11.24	—	8.51	—
Cucerdea (	3.12	11.43	—	9.31	—
(	3.32	11.45	—	9.43	—
Uióra	3.41	—	—	9.51	—
Vinţulŭ de susŭ	3.50	—	—	9.58	—
Aiudŭ	4.25	12.08	—	10.24	—
Teiuşŭ	4.50	12.22	—	10.44	—
Crăciunelŭ	5.41	—	—	11.28	—
Blaşŭ	6.02	12.57	—	11.44	—
Micăsasa	6.40	—	—	12.18	—
Copşa mică	7.00	1.27	—	12.36	—
Mediaşŭ	—	1.45	—	1.22	6.01
Elisabetopole	—	2.06	—	1.56	6.40
Sigişóra	—	2.31	—	2.34	7.20
Haşfaleu	—	2.50	—	3.02	8.01
Homorod	—	3.48	—	4.41	10.05
Agostonfalva	—	4.19	—	5.30	11.02
Apatia	—	4.24	—	6.03	11.37
Feldióra	—	4.53	—	6.35	12.14
Braşovŭ (	—	5.20	—	7.14	1.09
(	—	5.30	—	—	1.50
Timişŭ	—	6.07	—	—	2.48
Predealŭ (	—	6.32	—	—	3.23
(	—	7.30	—	—	4.56
Bucurescĭ	—	11.35	—	—	9.40

Nota: Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.

Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta

	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Teiuşŭ	11.09	—	3.56
Alba-Iulia	11.46	—	4.27
Vinţulŭ de josŭ	12.20	—	4.53
Şibotŭ	12.52	—	5.19
Orăştia	1.19	—	5.41
Simeria (Piski)	1.48	—	6.08
Deva	2.35	—	6.39
Branicĭca	3.04	—	7.04
Ilia	3.36	—	7.29
Gurasada	3.50	—	7.41
Zam	4.25	—	8.12
Soborşin	5.09	—	8.49
Bĕrzova	5.56	—	9.29
Conopŭ	6.18	—	9.49
Radna-Lipova	6.57	6.14	10.23
Paulişŭ	7.12	6.30	10.37
Gyorok	7.27	6.47	10.52
Glogovaţŭ	7.56	7.17	11.18
Aradŭ	8.10	7.32	11.32
Szolnok (	2.39	12.00	4 53
(	3.16	12.14	5.10
Budapesta	7.10	2.10	8.16
Viena	—	8.00	6.05

Budapesta-Aradŭ-Teiuşŭ.

	Trenŭ de persóne	Trenŭ acceleratŭ	Trenŭ omnibus
Viena	11.00	7.15	—
Budapesta	8.05	1.45	8.00
Szolnok (	11.02	3.44	11.40
(	11.12	4.02	12.00
Aradŭ	3.37	7.53	5.25
Glogovaţŭ	4.13	—	6.19
Gyorok	4.38	—	6.46
Paulişŭ	4.51	—	7.00
Radna-Lipova	5.10	—	7.23
Conopŭ	5.38	—	7.51
Bêrzova	5.57	—	8.10
Soborşin	6.42	—	5.58
Zam	7.14	—	9.28
Gurasada	7.43	—	9.56
Ilia	8.01	—	10.17
Branicĭca	8.21	—	10.38
Deva	8.47	—	11.05
Simeria (Piski)	9.05	—	11.23
Orăştiă	10.10	—	12.24
Şibotŭ	10.43	—	12.53
Vinţulŭ de josŭ	11.04	—	1.22
Alba-Iulia	11.19	—	1.40
Teiuşŭ	12.05	—	2.24

Aradŭ-Timişóra

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne
Aradŭ	6.00	12.55	8.25
Aradulŭ nou	6.25	1.21	8.36
Németh-Ságh	6.50	1.46	8.54
Vinga	7.19	2.18	9.13
Orczifalva	7.38	2.36	9.25
Merczifalva	7.56	2.53	9 36
Timişóra	8.42	3.40	10.06

Simeria (Piski) Petroşenĭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Simeria	6 30	11.50	2.23
Streiu	7 05	12.27	3.00
Haţegŭ	7.58	1.19	3.49
Pui	8.46	2.10	4.40
Crivadia	9.33	2.57	5.28
Baniţa	10.11	3.35	6.07
Petroşenĭ	10.43	4.04	6.39

Timişóra-Aradŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Timişóra	6.07	12.25	5.00
Merczifalva	6.40	1.16	5.50
Orczifalva	6.51	1.34	6.07
Vinga	7.08	2.04	6.32
Németh-Ságh	7.23	2.25	6.53
Aradulŭ nou	7.40	2.54	7.24
Aradŭ	7.50	3.10	7.40

Petroşenĭ—Simeria (Piski)

	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus	Trenŭ de pers.
Petroşenĭ	6.49	9 33	5 28
Baniţa	7.27	10.14	6.08
Crivadia	8.06	10 54	6.45
Pui	8.50	11.37	7.35
Haţegŭ	9.31	12.17	8 02
Streiu	10.16	12.58	8 44
Simeria	10 53	1,35	9.15

Tipografia ALEXI, Braşovŭ.